קבלה · רמח״ל

פירוש משנה ראשונה לספר יצירה

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פירוש משנה ראשונה לספר יצירה

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פירוש-משנה-ראשונה-לספר-יצירה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

ספר יצירה ל"ב נתיבות חכמה וכו':
דע, כי כל העולמות הנפרדים נעשו בסוד האותיות העליונות לפי כל הבחינות שיש בהם. ועוד, כשרצה א"ס ב"ה לברוא אלה העולמות התחתונים, אז קשר כל הספירות של האצילות ביחד ונקרא חותם העולם. ואז המציא מציאות חומר אחד היולי, וסודו מלכות. והוא חומר נפרד, אלא שנקרא מלכות - כשנקח כל המציאות כלו בערך אחד, שאז כל התפשטות האלקות הוא בסוד (הי"ס) [הט' ספירות] וכל הנפרדים בסוד מלכות. וזה החומר היה בלתי צורה, אלא שהיה מוכן לקבל הצורות, והוא סוד התהו. ובחינת החומר הזה נקרא עפר, להיותו בסוד ה' של ה' [הוי"ה] ב"ה. וז"ס, "הכל היה מן העפר". ואז יצאו כל בחינות האותיות בסוד אותיות חקוקות על החותם. והוא מה שנגלה מבחינת האותיות למעלה בקשר הספירות שזכרתי, שאח"כ ניתן זה על חומר היולי, ונעשו בו מיד כל הצורות, ונקרא רשימו דחותמא דפתקא:
והנה זה הבחינה - הרשימו עצמו, הוא בחינה אחת מן המלכות של האלקות עצמו, המתפרש ועושה הצורה בנבראים, שהוא החומר הזה וה"ס, "שימני כחותם", שהחותם הכללי הוא בבחינת שאר השמות, שהם של מלכות. והיינו שהפרצופים של אותיות עצמן מתחלקים, כל הכינויים - בבחי' מלכות, והשם הוי"ה ב"ה - בבחי' ת"ת, והחותם הנחתם הוא בשם אלקים, וכל כנויו בשם אלקים, בסוד הטבע כמנין אלקים. אך חותם האצילות הוא בסוד שם הוי"ה ב"ה. נמצא החותם עצמו הוא יסוד, והמלכות נחלקת לב' בחינות, בחינה אחת הוא החומר הנ"ל, וזה נפרד, ונקראת ג"כ מלכות, והרשימו של החומר נקראת ג"כ מלכות, חלק עליון שבה, שהוא אלקות. והשכינה למעלה במקומה הוא בבחינת עטרה בראש צדיק, והוא ממש חותם אות ברית קדש, בסוד ה' של שם:
והבן היטב כל חילוקי המדרגות שיש בכאן - עטרת הברית הוא החותם, והוא השכינה למעלה, ונקרא חותם של יסוד, כי נחשבת לחלק אחד מן היסוד, ומלכות עצמה יש בה ב' בחינות, החומר, והוא חלק התחתון, הרשימו שבחומר, והוא חלק העליון. והנה חקיקת הכ"ב אותיות בחותם נעשו ע"י הל"ב נתיבות חכמה, והם הל"ב נתיבות שיש באותיות עצמן. וסוד הענין, כי החכמה עצמה היא סוד י' אחת, וס"ז פליאות חכמה, ועשתה לה נתיבות בהתפשטותה, והם כל הקוים הנמצאים באותיות עצמם. וז"ס כי בהיות האותיות נחקקות, נשאר מקום אל הקוים, כמו נתיבות ממש. והנה מקום היודי"ן נקרא פליאות חכמה, כי הי' מורה היותה מאירה מתגלה. אך מקום הקוים נק' נתיבות. וזה צורת האותיות עם הנתיבות, א, צורתה א, שהרי יש בה ב' נתיבות ופליאה אחת. י נתיב אחד. ש נתיב שני, כי במקום שאין צד אחד נמשך חוץ מהצד אחר - נחשב הכל

נתיב אחד. ב, יש בה שני נתיבות, דהיינו ר, נתיב אחד. - נתיב שני. וכן שאר כל האותיות, מקום היודי"ן - פליאות, מקום הקוים - נתיבות. ואסדר לך כל האותיות:

ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת:

וי וו דו ו וי רו טו י כ כו כו כ ס כו כי כי כו ר טו ריו:

נמצא שחקיקת כל האותיות כצורתם היה בסוד פליאות נתיבות חכמה. והנה הפליאות אינם עולים מן המנין, כי באמת הם מופלאים, כי אם הנתיבות, שם יש התפשטות שלהם, ושם מתפשט אח"כ כל ענייני האותיות בראש הל"ב נתיבות עליונות. וסוד הל"ב נתיבות הם הם [ל"ב] אלהי"ם דמעשה בראשית. הל"ב נתיבות עושים ד' עניינים באותיות עצמם, א' - נתיבות לכל אחד ואחד, הוא ענין המילואים של כל האותיות, וענין כל אלה התיבות שיש לכל אות. ב' - ענין כל המספרים של כל האותיות. ג' - ענין כל התמורות. ד' - ענין כל הצירופים בראשי תיבות וסופי תיבות ואמצעי תיבות. וזהו, חקקן חקיקה כללית, חצבן הוא כל אחת עם מילואיה ועם מרגנותיה, שקלן בסוד המספר, והמירן בסוד התמורות, צרפם בסוד הצירופים:

ונאמר עתה באיזה שמות נעשו הדברים האלה. השמות שם י"ה צבאו"ת אלהי ישראל. וז"ס, "בי"ה ה' צור עולמים", "בי"ה שמו ועלזו לפניו". והנה החכמה העצומה שמה י"ה, וזה רושם העושה כל החקיקות. ומיד באו כל הסדרים תחת סיר שם הוי"ה ב"ה, ואז נחלקו לח' ח', והכל בסוד י"ה, כי בי' נעשו ד' הויו"ת לזכר, ובה' - ד' הויות עצמם בסוד נקבה, בסוד אמ"ש ואש"ם. ואז הם ח' הויו"ת, שבהם ל"ב נתיבות ג"כ. וכל זה בסוד חכמה. אך כדי לצאת הציור ממש צריך שיתלבשו הנתיבות בבינה, ולכן בחכמה נקראים שבילים. אך מצד מה שמתגלים בבינה נקראים נתיבות. והנה י"ה עושה כל הנתיבות שזכרתי, יהו"ה עושה כל הד' סדרים שאמרתי, והם דין. ואח"כ מתפרשים כל סדר ההשפעה למשרתים, להיות מנהגים אותם, וזהו צבאות - אות הוא בצבא שלו. והנה כאן שולטות נשמותיהם של ישראל, בסוד, "עם המלך במלאכתו ישבו שם", וזה אלקי ישראל, וכל השמות הנקראים כאן אלקי ישראל מורים שהם הולכים על ענין הנשמות. ועוד הוא התפשטות החכמה. ואח"כ מתלבש בבינה בסוד אלקים חיים. ועוד מגיע לז"א, שיסודו הוא החותם, והוא מלך עולם:

והנה עד כאן הרכבת החותם. וח' שמות מאירים מסוד הל"ב אלה, והם, אל רחום וחנון רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש. ע"י ל"ב אותיות, ושולטים בסוד הל"ב אלה. ואח"כ יש שמות, והוא בחינה אחת שבו שורים הצורות על החומר, וז"ס, "בי"ה שמו". וכאן יוצא שם, ישמוהוהיה"ו, ובו חוזרים ונכתבים למעלה הצורות כמו שנעשו:

ותבין בכאן סוד גדול, שהוא ענין "כל מעשיך בספר נכתבים". ותראה שספר עולה כמנין שם, וזה כי אחר שנצטיירו הצורות לממה, חוזרים ונרשמים למעלה. והיינו, "גלמי ראוי עיניך ועל ספרך כולם יכתבו", וכן, "ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו", ובסוד זה נעשה ג' ספרים, שבהם נכתבים כל החותמות שנחתמים, כי החותמות נחתמים כולם בג' בחינות - עולם שנה נפש. ועניני הנפש נכתבים בספר אחד בפני עצמו, והיינו גלמי, והיינו "על ספרך כולם יכתבו". דברי עולם נקרא ספר הזכרונות, ודברי השנה - דברי הימים. וה"ס, "מי יספר שחקים בחכמה", והענין, כי הנה כל הנברא הוא הודעת פעולותיו יתב' שמו, שזה מורה על ענין אחד, וזה מורה על דבר אחר, והוא כמו ה' [הוי"ה] שאינו השורש עצמו, אבל מורה עליו, כך כל הנבראים כולם הם ממש שמו של הקב"ה, וזהו, "כל הנקרא בשמי". וזה בבחינת השראת הצורה על החומר שפירשתי למעלה, שאז חוזרים כולם להיות רק שמו של הקב"ה. ואז בבחינה זאת נרשמים למעלה בשכינה עצמה בסוד ספר. וזה כדי לקבוע ההנהגה על ידיהם בחר עוד חסד:

ונמצא כי בסוד י"ה יוצאים כל הל"ב נתיבות, ובהם כל מיני צירופים ומדרגות שאפשר למצוא האותיות, והיא חקיקתנם] בחותם. ואח"כ יש הצורה עצמה הנרשמת על החומר, וזה נקרא שם, כי זה שמו של הקב"ה, שכל צורה מן הצורות האלה הגשמיות מראה אחת מן הכחות העליונים, אך לא שהם כך, אלא שהם משל אל הכחות ההם. וס"ז נשרש במוח וקרום של מוח, כי המוח הוא החכמה העושה כל הנתיבות, והקרום סובב עליה וסותם אותה כמו לבוש. וזה שורש לבחינת השם הזה שמסתיר עניני כחות העליונים, ואין נראה אלא החיצון, שהוא השם בכל הצורות התלויים בו. ואף על פי כן דנים הפנימי על החיצון, וזה בי"ה שמו כנ"ל, וקרום הוא כמנין שמו. נמצא לפי"ז כל הנבראים אינם אלא לבושים שלובשים האורות עליונים על עצמם, ונקראים לבוש לפי ההתלבשות, והוא קרום. ולפי שאין זה [ה]לבוש אלא גילוי והודעת הכחות שבפנים, על כן נקרא שמו. ועל זה הענין נאמר, "אני השם הוא שמי", שצריך שכל הבריאה סוף סוף תטהר מפני הארה אשר בהם:

והנה שם יה"ו הוא החותם, והמחתים הוא י"ה. וכללם הוא כך, בתחלה מתפשטים הל"ב נתיבות בסוד הפלאות, שהם ח', ונעשים ח' הויו"ת, והגילוי בנתיבות שלהם. וכל זה הוא בסוד הוי"ה, שבו מתחלקים הנתיבות לד' סדרים. ואח"כ יש כל ענין צבאות ואלקי ישראל הנ"ל. והנה כל זה הוא בתחילה בסוד הי' שהוא חכמה, אח"כ בסוד הה' שהוא בינה, ואח"כ בסוד הו' שהוא ז"א, וזהו אלקים חיים ומלך עולם. כי כל מה שהוכן כבר בשם י"ה כך חוזר ומקבל וידין יותר כולו באלקים חיים. ואח"כ כולו במלך עולם,

והיינו יה"ו שלשתם שלמים. ואז נקרא שהחותם שלם. ואז יוצאים הח' שמות שאמרתי, שהם אל וכו', והם הל"ב שכבר נתגלגלו בג' גלגולים ביה"ו, ונשלם עניינם. ואז חותמים חותמם בחומר כנ"ל, ויוצאת הצורה שהיא שמו, והיינו בי"ה שמו:

ולפי שבחותם נתגלגלו הדברים ג' פעמים, יוצאים ג' מיני חתימה, כל אחד מהם שלם בכל האותיות וגלגוליהם, והם נכתבים בג' ספרים, עולם, שנה, נפש, מה שיש בזה יש בזה. וכולם יוצאים מן הרושם השלם, אלא שמצד י' נעשה כל דברי העולם בסדר זה, ומצד ה' נעשה כל דברי השנה, ומצד ו' נעשה כל דברי הנפש. והנה ה'[השם] הוא א', אלא שנכתב בג' ספרים, וזה צריך כדי לחדש לע"ל ההנהגה לנצחיות עפ"י מה שנעשה עתה, וע"כ צריך כל הספרים האלה לחדש הכל על פיהם. והנה הנצח הוד הם עומדים לברר כל דבר לימין ולשמאל, וסימנך שחקים - ששוחקים מן לצדיקים לע"ל, והטחינה אינה אלא הטחנת הדברים זה מזה. וע"כ בהגיע הדברים אל נ"ה - הם המחלקים כל הנתיבות האלה של החכמה, להיות הולכים אלה לבחי' אדם ואלה לבחי' עולם ואלה לבחי' שנה. וז"ס נצח נצחים הוד הודות, רק בנצח נחשבים כל הדברים לימין, ובהוד כל דברים לשמאל. וע"ז נאמר, "מי יספר שחקים בחכמה", כי בנ"ה נחלקים הספרים האלה לפי החכמה הנמשכת בהם, והיינו "סולו לרוכב בערבות", שהם נ"ה, "בי"ה שמו":

והנה ב' מינים יש לשם הזה, ההוראה ע"י האדם שהוא נכבד, ונברא בצלם, וההוראה כי כל שאר הבריות שאינם בעלי שכל, ויש שאינם בעלי חיות. ולכן ב' קרומים יש לו למוח, ועליהם נאמר כנגדם בביצים ניכר, כי שם מתגלים אלה לחלק החכמה לאלה הב' לבושים בסוד הספרים הנ"ל. והשנה נמצאת בדרך אחר, כי הוא דבר שאינו במציאות מורגש, וה"ס האויר שבין קרום לקרום. ואעפ"י שלפעמים נראה שהאויר שבאמצע הוא בחי' דעת, אך כאן אפרש בדרך אחרת, כמו שידעת שהאורות לפעמים משמשים לספירה אחת, ולפעמים לספירה אחרת, כמו שצריך. והרי נשלם השם ישמוהויה"ו, כי הוי"ה הוא המתגלגל בג' אותיות יה"ו, ואז יוצא השם כלול מכולם:

והנה משם זה מקבל מט"ט, ואח"כ יוצא וכותב בספר, והוא המעלה דברים להיות נרשמים בספר. והנה מלת ספר מתפרש לג' לשונות, בלשון ספר של כתיבה, בלשון ספר של מנין ובלשון ספר של דיבור. והספר של אדם הוא ספר ממש, והוא ענין, "ועל ספרך כולם יכתבו". והספר של עולם הוא ספר, כענין "הספר אשר ספרם". והספר של שנה הוא ספור, כענין "זכור ימות עולם", והוא סיפור דברים ממש:

והנה אלה הם ג' מיני השגחות של אדם, יש השגחה פרטית בכל ענייניו, והכל נרשם (אכב'), בגופו ופניו נרשמים הדברים בסוד, "זה ספר תולדות (ה)אדם" ונרשמים כולם

בסוד זרהפ"ס, השולטים בו בה' מקומות, ועושים הרשומים, כמבואר במקומו. והימים הוא ממש רק ענין סיפור דברים, שנודעים ונזכרים כל דברי הימים, בסוד, "אתה זוכר מעשה עולם". וכל יום ויום שתחתיו כל מה שנעשה, וזה מה שיגלה הקב"ה לע"ל. אך שאר הדברים מתנהגים בהנהגה כללית, רק בסוד מספר מיניהם, שכולם ספורים ועומדים לפניו ית', להתפשט בהם הפעולה הצריכה. והנה שם הג' ספרים הוא ההה, ועולים י"ה, להורות שהם ספרים של י"ה שזכרנו למעלה, בסוד, "ביה שמו":

והנה בתחילה יוצא רושם החותם כנ"ל, וסודו שד"י יהו"ה, שהוא כמנין שם. והנה הב' שמות כא', שעליהם נאמר "וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה'" וגו', כי אלו הב' שמות הנותנים צורה אל החומר, וכשהשלימו הצורה וחזרו לרשום אותה, אז נקראו הב' שמות ספר, שלהם ג' הוראות כנ"ל. ואז ניתוסף בהם ה' אחת שמתחלקת לג', אך שרשה א', ואז יוצא השם מה"ש, ולכן בכח השם הזה הוא להודיע כל (הנכתב) בג' ספרים אלה, דבר יום ביומו:

ותדע עתה סוד גדול, כי מן זה השם יוצא ובא כל עשיית הצורות למטה, שיוכלו לקבל השפע מלמעלה, להורות עתידות, או שאר עניינים על הגדה, יהיה עפ"י המזלות או עפ"י איזה כח אחר שיהיה: